

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

15 octombrie 2015 *

„Trimitere preliminară — Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 — Articolele 4 și 13 — Procedură de insolvență — Acte prejudiciabile — Acțiune în restituirea plăților efectuate înainte de data deschiderii procedurii de insolvență — Legea statului membru de deschidere a procedurii de insolvență — Legea unui alt stat membru care guvernează actul în cauză — Lege care nu permite «în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea actului respectiv» — Sarcina probei”

În cauza C-310/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki, Finlanda), prin decizia din 26 iunie 2014, primită de Curte la 30 iunie 2014, în procedura

Nike European Operations Netherlands BV

împotriva

Sportland Oy, în lichidare,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul F. Biltgen, președintele Camerei a zecea, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a șasea, doamna M. Berger (raportor) și domnul S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Nike European Operations Netherlands BV, de A. Saarikivi, asianajaja;
- pentru guvernul finlandez, de H. Leppo, în calitate de agent;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;
- pentru guvernul spaniol, de L. Banciella Rodríguez-Miñón, în calitate de agent;

* Limba de procedură: finlandeza.

— pentru Comisia Europeană, de E. Paasivirta și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,
având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatul (2) litera (m) și a articolului 13 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Nike European Operations Netherlands BV (denumită în continuare „Nike”), pe de o parte, și Sportland Oy, în lichidare (denumită în continuare „Sportland”), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune revocatorie.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (24) al Regulamentului nr. 1346/2000 are următorul cuprins:
„Recunoașterea automată a unei proceduri de insolvență căreia i se aplică în mod obișnuit legea statului de deschidere poate interfera cu normele care reglementează tranzacțiile desfășurate în alte state membre. Pentru a proteja așteptările legitime și siguranța tranzacțiilor într-un alt stat membru decât cel de deschidere, ar trebui să se prevadă o serie de excepții de la norma generală.”
- 4 Articolul 4 din regulamentul menționat prevede:
„1. În absența unei dispoziții contrare în prezentul regulament, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este legea statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura, denumit în continuare «stat de deschidere».
2. Legea statului de deschidere determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență. Aceasta determină în special:
[...]
(m) normele referitoare la nulitatea, anularea sau inopozabilitatea actelor prejudiciabile adunării creditorilor.”
- 5 Potrivit articolului 13 din același regulament:
„Articolul 4 alineatul (2) litera (m) nu se aplică dacă persoana care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor face dovada că:
— respectivul act este supus legii altui stat membru decât cea a statului de deschidere a procedurii și
— această lege nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea actului respectiv.”

Dreptul finlandez

- 6 Articolul 10 din Legea privind reintegrarea în masa falimentului (takaisinsaannista konkurssipesään annettu laki) prevede că plata unei creanțe care intervine cu mai puțin de trei luni înainte de data de referință este anulată în cazul în care creanța a fost stinsă prin mijloace de plată neobișnuite sau înainte de scadență sau dacă, prin raportare la valoarea masei falimentului, cuantumul plății este considerat semnificativ.

Dreptul olandez

- 7 În temeiul articolului 47 din Legea privind insolvența (Faillissementswet), plata unei creanțe exigibile nu poate fi contestată decât dacă se demonstrează că beneficiarul plății știa, la momentul primirii acesteia, că fusese deja introdusă o cerere de deschidere a procedurii de insolvență sau dacă creditorul și debitorul încheiaseră un acord în vederea satisfacerii creditorului în defavoarea altor creditori.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 8 Sportland, cu sediul în Helsinki (Finlanda), vindea cu amănuntul produse furnizate de Nike, cu sediul în Hilversum (Țările de Jos), în conformitate cu un contract de franciză. În temeiul acestui contract, care era supus dreptului olandez, Sportland a achitat Nike creanțe ajunse la scadență, pentru achiziționarea de stocuri prevăzute de contractul menționat, prin zece plăți eșalonate pe perioada cuprinsă între 10 februarie 2009 și 20 mai 2009, în sumă totală de 195 108,15 euro.
- 9 Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță din Helsinki), care a fost sesizat prin cererea introdusă la 5 mai 2009, a pronunțat, la 26 mai 2009, deschiderea procedurii de insolvență față de Sportland. Aceasta din urmă a introdus la Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță din Helsinki) o acțiune prin care solicita anularea plăților prevăzute la punctul precedent din prezenta hotărâre și obligarea Nike la restituirea sumelor plătite, precum și la plata dobânzilor, conform articolului 10 din Legea privind reintegrarea în masa falimentului.
- 10 Nike a solicitat respingerea acțiunii. Ea a invocat, printre altele, articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 și a arătat că plățile contestate intrau sub incidența dreptului olandez. Or, în temeiul articolului 47 din Legea privind insolvența, aceste plăți nu ar fi putut fi anulate.
- 11 Helsingin käräjäoikeus (Tribunalul de Primă Instanță din Helsinki) a admis acțiunea Sportland, considerând printre altele că expertul care compăruse în fața sa nu examinase posibilitatea în dreptul olandez, ținând seama de toate circumstanțele cauzei principale, a unei reintegrări a plăților în masa lichidării. Această instanță a stabilit că Nike nu demonstrase că plățile nu puteau fi atacate, în sensul articolului 13 din regulamentul menționat.
- 12 Nike, care considera că a prezentat suficiente explicații cu privire la conținutul legislației olandeze, a declarat apel împotriva acestei decizii la Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki). Sportland a solicitat respingerea acestui apel pentru motivul, printre altele, că Nike nu prezentase explicații nici cu privire la conținutul altor dispoziții ale dreptului olandez decât cele referitoare la legislația în materia insolvenței și nici cu privire la principiile generale ale acestui sistem de drept.
- 13 În decizia sa de trimitere, Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki) amintește că, potrivit articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor sale este cea a statului de deschidere. Potrivit articolului 4 alineatul (2) litera (m) din acest regulament, această lege ar stabili printre altele normele referitoare la nulitatea, la anularea sau la inopozabilitatea actelor prejudiciabile adunării creditorilor. Or, în temeiul articolului 13 din regulamentul menționat, articolul 4 alineatul (2) litera (m) din același regulament nu ar fi aplicabil

atunci când persoana care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor face dovada că acest act este supus legii altui stat membru decât statul de deschidere a procedurii și că această lege nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea actului respectiv.

14 Instanța de trimitere observă că părțile din litigiul principal au poziții diferite, în primul rând, cu privire la interpretarea termenilor „nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea actului respectiv”, în al doilea rând, cu privire la întinderea obligației Nike de a furniza indicații despre conținutul dreptului olandez și, în al treilea rând, cu privire la repartizarea sarcinii probei între părți.

15 În aceste condiții, Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki) a decis să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că termenii «în cazul respectiv [...] actului respectiv» înseamnă că actul nu poate fi atacat, ținând seama de toate circumstanțele cauzei?

2) Dacă răspunsul la prima întrebare este afirmativ și dacă pârâtul a invocat dispoziția unei legi, în sensul articolului 13 prima liniuță din acest regulament, potrivit căreia plata unei datorii exigibile poate fi atacată numai în circumstanțele prevăzute de această lege și neindicate în acțiunea formulată în temeiul legii statului de deschidere a procedurii de insolvență,

(a) există motive care se opun interpretării articolului 13 din regulamentul menționat în sensul că autorul contestației trebuie, după ce a luat cunoștință de această dispoziție, să invoce aceste circumstanțe dacă, în temeiul legislației naționale a statului membru de deschidere a procedurii de insolvență, are obligația să arate toate circumstanțele pe care se întemeiază acțiunea în contestare sau

(b) pârâtul trebuie să demonstreze că aceste circumstanțe nu existau în speță și că, potrivit dispoziției în cauză, contestația este imposibilă, fără ca autorul contestației să trebuiască să invoce în special aceste circumstanțe?

3) Independent de răspunsul la a doua întrebare litera (a), acest articol 13 trebuie interpretat în sensul că

(a) sarcina probei faptului că circumstanțele avute în vedere de dispoziție nu există în speță incumbă pârâtului sau

(b) sarcina probei privind existența acestor circumstanțe poate fi stabilită în temeiul legii unui alt stat membru decât cel de deschidere a procedurii, aplicabilă actului, care prevede că sarcina probei incumbă autorului contestației sau

(c) articolul 13 menționat poate fi interpretat și în sensul că această chestiune a sarcinii probei este soluționată potrivit dispozițiilor naționale ale statului legii aplicabile?

4) Același articol 13 trebuie interpretat în sensul că termenii «nu permite [...], sub nicio formă, atacarea actului respectiv» vizează, în afara dispozițiilor legii privind insolvența aplicabile actului, și dispozițiile și principiile generale ale acestei legi, aplicabile actului?

5) În cazul unui răspuns afirmativ la a patra întrebare,

(a) articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că pârâtul trebuie să demonstreze că legea, în sensul acestui articol 13, nu cuprinde dispoziții sau principii generale ori alte dispoziții sau principii, potrivit cărora este posibilă o contestație pe temeiul elementelor de fapt expuse și

- (b) potrivit articolului 13 menționat, o instanță poate, în cazul în care consideră că pârâtul a prezentat suficiente explicații în materie, să aprecieze că cealaltă parte trebuie să facă dovada unei dispoziții sau a unui principiu al legislației privind insolvența sau a legii generale aplicabile actului a altui stat membru decât statul de deschidere a procedurii în sensul aceluiași articol 13, dispoziție sau principiu potrivit cărora contestația este totuși posibilă?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 16 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie să fie interpretat în sensul că aplicarea sa este supusă condiției ca actul în discuție să nu poată fi atacat în temeiul legii aplicabile actului respectiv (denumită în continuare „*lex causae*”), ținând seama de toate circumstanțele cauzei.
- 17 În această privință, este necesar să se constate că modul de redactare a articolului 13 din regulamentul menționat, în versiunea în limba finlandeză, diferă ușor de alte versiuni lingvistice, întrucât nu pare să conțină cuvintele „în cazul respectiv” sau o expresie similară. Or, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, necesitatea unei interpretări uniforme a unei dispoziții a dreptului Uniunii impune ca, în caz de divergență între diferitele versiuni lingvistice ale acesteia, dispoziția în cauză să fie interpretată în funcție de contextul și de finalitatea reglementării din care face parte (a se vedea Hotărârea Christie’s France, C-41/14, EU:C:2015:119, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 18 În ceea ce privește contextul și finalitatea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, trebuie amintit, pe de o parte, că acest articol prevede o excepție de la norma generală, consacrată la articolul 4 alineatul (1) din acest regulament, potrivit căreia legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este legea statului de deschidere (denumită în continuare „*lex fori concursus*”). Pe de altă parte, această excepție, care are ca obiect, astfel cum se arată în considerentul (24) al regulamentului menționat, protejarea încrederii legitime și a siguranței tranzacțiilor în alte state membre decât cel de deschidere, trebuie interpretată în mod strict, iar domeniul său de aplicare nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a atinge acest obiectiv (a se vedea Hotărârea Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, punctul 34).
- 19 Astfel, articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 urmărește să protejeze încrederea legitimă a persoanei care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor, prevăzând că acest act va rămâne guvernat, inclusiv după deschiderea unei proceduri de insolvență, de dreptul care îi era aplicabil la data la care a fost realizat, mai precis *lex causae*.
- 20 Or, rezultă în mod clar din acest obiectiv că aplicarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 necesită luarea în considerare a tuturor circumstanțelor speței. Astfel, nu se poate avea încredere legitimă în faptul că validitatea unui act va fi apreciată, după deschiderea unei proceduri de insolvență, făcând abstracție de aceste circumstanțe, deși, în lipsa deschiderii unei asemenea proceduri, acestea ar trebui să fie luate în considerare.
- 21 În plus, obligația de interpretare strictă a excepției prevăzute la articolul 13 din regulamentul menționat se opune unei interpretări extensive a conținutului acestui articol, care permite persoanei care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor să se sustragă de la aplicarea *lex fori concursus* prin invocarea numai într-un mod pur abstract a caracterului inatacabil al actului respectiv în temeiul unei dispoziții a *lex causae*.

- 22 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că aplicarea sa este supusă condiției ca actul în discuție să nu poată fi atacat în temeiul *lex causae*, ținând seama de toate circumstanțele cauzei.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 23 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, în scopul aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 și în ipoteza în care pârâtul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act invocă o dispoziție a *lex causae* potrivit căreia acest act nu este atacabil decât în circumstanțele prevăzute de această dispoziție, să se stabilească cui îi revine sarcina de a invoca lipsa acestor circumstanțe și de a face dovada în acest sens.
- 24 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 13 din regulamentul menționat, aplicarea articolului 4 alineatul (2) litera (m) din același regulament nu poate fi înlăturată decât atunci când persoana care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor face dovada că acest act este supus legii altui stat membru decât statul de deschidere a procedurii și că această lege nu permite, sub nicio formă, atacarea actului respectiv.
- 25 Prin urmare, reiese din însuși modul de redactare a articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 că pârâtului din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act îi revine sarcina de a face dovada că acest act, în temeiul *lex causae*, nu poate fi atacat. Pe de altă parte, întrucât prevede că acest pârât trebuie să facă dovada că actul în discuție nu poate fi atacat „sub nicio formă”, și aceasta, după cum reiese de la punctul 22 din prezenta hotărâre, cu luarea în considerare a tuturor circumstanțelor speței, articolul 13 menționat impune de asemenea acestui pârât, cel puțin în mod implicit, obligația de a dovedi atât existența elementelor de fapt care permit să se concluzioneze că actul în discuție este inatacabil, cât și lipsa oricărui element care s-ar opune acestei concluzii.
- 26 Prin urmare, întrucât articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 atribuie în mod expres sarcina probei pârâtului care invocă acest articol, reclamantul, în cadrul unei acțiuni întemeiate pe dispozițiile relevante ale *lex fori concursus*, nu poate fi obligat să arate, respectiv să facă dovada, că sunt întrunite condițiile de aplicare a unei dispoziții a *lex causae* care ar permite, în principiu, atacarea actului în cauză, precum articolul 47 din Legea privind insolvența, în discuție în litigiul principal.
- 27 Cu toate acestea, deși articolul 13 din regulamentul menționat guvernează expres atribuirea sarcinii probei, el nu conține dispoziții referitoare la aspectele procedurale mai specifice. Astfel, acest articol nu cuprinde dispoziții referitoare, printre altele, la modalitățile de administrare a probelor, la mijloacele de probă admisibile în fața instanței naționale competente sau la principiile care guvernează aprecierea de către această instanță a forței probante a elementelor de probă care îi sunt prezentate.
- 28 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, în lipsa unei armonizări în dreptul Uniunii a acestor reguli, revine ordinii juridice interne din fiecare stat membru atribuția de a le stabili, în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile situațiilor similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea în acest sens Hotărârea Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 29 În ceea ce privește îndeosebi principiul efectivității menționat la punctul precedent din prezenta hotărâre, acesta se opune, pe de o parte, aplicării normelor de procedură naționale care ar face imposibilă în practică sau excesiv de dificilă recurgerea la articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, prevăzând reguli prea stricte, în special în ceea ce privește dovada negativă a

inexistenței unor circumstanțe determinate. Pe de altă parte, acest principiu se opune unor reguli naționale în materie de probă prea puțin exigente, a căror aplicare ar conduce în practică la răsturnarea sarcinii probei prevăzute la articolul 13 din regulamentul menționat.

- 30 Cu toate acestea, simpla dificultate de a face dovada existenței circumstanțelor în care *lex causae* exclude atacarea actului în cauză sau, după caz, a inexistenței circumstanțelor, prevăzute de *lex causae*, în care acest act poate fi atacat nu ar aduce atingere, în sine, principiului efectivității, ci mai curând ar răspunde cerinței de interpretare strictă a articolului menționat, evocată la punctul 18 din prezenta hotărâre.
- 31 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că, în scopul aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 și în ipoteza în care pârâtul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act invocă o dispoziție a *lex causae* potrivit căreia actul respectiv nu este atacabil decât în circumstanțele prevăzute de această dispoziție, îi revine pârâtului sarcina de a invoca inexistența circumstanțelor menționate și de a face dovada în acest sens.

Cu privire la a patra întrebare

- 32 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că termenii „nu permite [...], sub nicio formă, atacarea actului respectiv” vizează, în afara dispozițiilor *lex causae* aplicabile în materie de insolvență, ansamblul dispozițiilor și al principiilor generale ale acestei legi.
- 33 În această privință, reiese din cuprinsul punctului 19 din prezenta hotărâre că articolul 13 din regulamentul menționat urmărește să protejeze încrederea legitimă a persoanei care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor, prevăzând că acest act va rămâne guvernat, inclusiv după deschiderea unei proceduri de insolvență, de *lex causae*. În plus, după cum reiese din cuprinsul punctului 22 din prezenta hotărâre, aplicarea acestui articol 13 în favoarea unui astfel de beneficiar necesită luarea în considerare a tuturor circumstanțelor speței.
- 34 Or, obiectivul protecției încrederii legitime, precum și necesitatea de a ține seama de toate circumstanțele speței impun interpretarea articolului 13 din același regulament în sensul că beneficiarul menționat trebuie să facă dovada că actul respectiv nu este atacabil nici în temeiul dispozițiilor *lex causae* aplicabile în materia insolvenței, nici chiar în temeiul *lex causae* în ansamblul său.
- 35 Astfel, pe de o parte, modul de redactare a articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 militează în mod evident în favoarea unei asemenea interpretări, dat fiind faptul că acesta impune beneficiarului unui act prejudiciabil sarcina de a face dovada că actul respectiv nu este atacabil „sub nicio formă”. Pe de altă parte, nu se poate avea încredere legitimă în faptul că un act care este atacabil în temeiul unei dispoziții sau al unui principiu general al *lex causae* va fi apreciat, după deschiderea unei proceduri de insolvență, numai în considerarea dispozițiilor *lex causae* aplicabile în materia insolvenței.
- 36 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că termenii „nu permite [...], sub nicio formă, atacarea actului respectiv” vizează, în afara dispozițiilor *lex causae* aplicabile în materie de insolvență, ansamblul dispozițiilor și al principiilor generale ale acestei legi.

Cu privire la a cincea întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie să fie interpretat în sensul că pârâtul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act trebuie să demonstreze că *lex causae*, în ansamblul său, nu permite contestarea acestui act. Pe de altă parte, această instanță urmărește să afle, în esență, dacă instanța națională sesizată cu o astfel de acțiune poate, atunci când consideră că pârâtul a prezentat suficiente explicații, să aprecieze că îi revine reclamantului sarcina de a face dovada unei dispoziții sau a unui principiu al *lex causae* în temeiul cărora actul menționat poate fi atacat.
- 38 În primul rând, în ceea ce privește problema dacă, în vederea aplicării articolului 13 menționat, pârâtul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act trebuie să demonstreze că *lex causae*, în ansamblul său, nu permite contestarea actului atacat, trebuie amintit că, după cum reiese din cuprinsul punctului 31 din prezenta hotărâre, îi revine acestui pârât sarcina de a invoca inexistența circumstanțelor care permit atacarea acestui act în temeiul *lex causae* și de a face dovada în acest sens.
- 39 Or, articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu distinge între dispozițiile *lex causae* aplicabile în materia insolvenței și dispozițiile și principiile *lex causae* aplicabile în alte materii, ci prevede că îi revine pârâtului menționat sarcina de a face dovada că actul în discuție nu poate fi atacat „sub nicio formă”. Prin urmare, din modul de redactare a acestui articol decurge în mod clar că acesta trebuie să fie interpretat în sensul că același pârât trebuie să demonstreze că *lex causae*, în ansamblul său, nu permite atacarea acestui act.
- 40 Această concluzie este totodată conformă principiului amintit la punctul 18 din prezenta hotărâre, potrivit căruia articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în mod strict. Astfel, o interpretare contrară, în sensul că sarcina probei referitoare la inexistența oricărei dispoziții sau a oricărui principiu al *lex causae* care să permită o contestație ar reveni autorului contestației, ar facilita în mod excesiv recurgerea la această dispoziție și i-ar conferi un domeniu de aplicare considerabil extins.
- 41 Pe de altă parte, numai o asemenea concluzie corespunde obiectivului articolului 13 menționat, amintit la punctul 19 din prezenta hotărâre, de a proteja încrederea legitimă a persoanei care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor, prevăzând că acest act va rămâne guvernat de dreptul care îi era aplicabil la data la care a fost realizat. Astfel, la acea dată, actul menționat era guvernat de *lex causae*, în ansamblul său, aplicabilă în afara unei proceduri de insolvență, același articol 13 nefiind, în principiu, potrivit jurisprudenței Curții, aplicabil actelor care intervin după deschiderea unei proceduri de insolvență (a se vedea Hotărârea Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, punctul 36).
- 42 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă instanța națională sesizată cu o acțiune în constatarea nulității, cu o acțiune în anulare sau cu o acțiune în declararea inopozabilității unui act poate, atunci când consideră că pârâtul a prezentat suficiente explicații, să aprecieze că reclamantul trebuie să facă dovada unei dispoziții sau a unui principiu al *lex causae* în temeiul cărora acest act poate fi atacat, este necesar să se arate că din cuprinsul punctului 25 din prezenta hotărâre reiese că acestui pârât îi revine sarcina de a face dovada că actul menționat este inatacabil.
- 43 Pe de altă parte, din cuprinsul punctelor 27-29 din prezenta hotărâre reiese că, întrucât articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu conține dispoziții referitoare, printre altele, la modalitățile de administrare a probelor, la mijloacele de probă admisibile în fața instanței naționale competente sau la principiile care guvernează aprecierea de către această instanță a forței probante a elementelor de probă care îi sunt prezentate, revine ordinii juridice interne din fiecare stat membru atribuția de a le

stabili, în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca principiile echivalenței și efectivității să fie respectate. Regulile naționale în materie de probă prea puțin exigente, a căror aplicare ar conduce în practică la răsturnarea sarcinii probei, nu ar fi conforme principiului efectivității.

- 44 Rezultă că instanța națională competentă nu poate aprecia că reclamantului din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act îi revine sarcina de a face dovada unei dispoziții sau a unui principiu al *lex causae* în temeiul cărora acest act poate fi atacat decât atunci când această instanță consideră că pârâțul a dovedit efectiv, într-o primă fază, în considerarea normelor în mod obișnuit aplicabile potrivit dreptului său procedural național, că, în temeiul *lex causae*, actul în discuție este inatacabil. Cu toate acestea, stabilirea, cu respectarea principiilor efectivității și echivalenței, a criteriilor care permit să se aprecieze dacă reclamantul a făcut efectiv această dovadă ține de autonomia procedurală a statului membru în cauză.
- 45 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a cincea întrebare că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că pârâțul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act trebuie să demonstreze că *lex causae*, în ansamblul său, nu permite contestarea actului menționat. Instanța națională sesizată cu o astfel de acțiune nu poate aprecia că îi revine reclamantului sarcina de a face dovada existenței unei dispoziții sau a unui principiu al *lex causae* în temeiul cărora acest act poate fi atacat decât atunci când această instanță consideră că pârâțul a dovedit efectiv, într-o primă fază, în considerarea normelor în mod obișnuit aplicabile ale dreptului său procedural național, că, în temeiul *lex causae*, actul în discuție este inatacabil.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 46 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

- 1) **Articolul 13 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență trebuie interpretat în sensul că aplicarea sa este supusă condiției ca actul în discuție să nu poată fi atacat în temeiul legii aplicabile actului respectiv (*lex causae*), ținând seama de toate circumstanțele cauzei.**
- 2) **În scopul aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 și în ipoteza în care pârâțul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act invocă o dispoziție a legii aplicabile acestui act (*lex causae*) potrivit căreia actul respectiv nu este atacabil decât în circumstanțele prevăzute de această dispoziție, îi revine pârâțului sarcina de a invoca inexistența circumstanțelor menționate și de a face dovada în acest sens.**
- 3) **Articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că termenii „nu permite [...], sub nicio formă, atacarea actului respectiv” vizează, în afara dispozițiilor legii aplicabile acestui act (*lex causae*) aplicabile în materie de insolvență, ansamblul dispozițiilor și al principiilor generale ale acestei legi.**
- 4) **Articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că pârâțul din cadrul unei acțiuni în constatarea nulității, al unei acțiuni în anulare sau al unei acțiuni în declararea inopozabilității unui act trebuie să demonstreze că legea aplicabilă acestui act**

(*lex causae*), în ansamblul său, nu permite contestarea actului menționat. Instanța națională sesizată cu o astfel de acțiune nu poate aprecia că îi revine reclamantului sarcina de a face dovada existenței unei dispoziții sau a unui principiu al legii menționate în temeiul cărora acest act poate fi atacat decât atunci când această instanță consideră că pârâtul a dovedit efectiv, într-o primă fază, în considerarea normelor în mod obișnuit aplicabile ale dreptului său procedural național, că, în temeiul aceleiași legi, actul în discuție este inatacabil.

Semnături